

"Со оглед на опасните и штетните последици, особено за младата популација, заштитата на општеството од недозволената трговија со дрога, несомнено бара создавање на потребна материјална основа за ефикасно функционирање на институциите на системот, кои се важни во остварувањето на превентивната функција, лекувањето и реализацијата на Националната стратегија на Владата на РМ и програмите на Министерството за здравство и другите надлежни органи", оценува министерот за правда Михајло Маневски, кој беше запрепастен од анализата на судските одлуки, кои биле донесени во основните судови на Република Македонија, а се однесувале на минималните казни затвор, кои придонеле за влошување на состојбата во земјава.

Според анализата, основните судови во РМ на сторителите на ова казниво дело, недозволена трговија со дрога, производство и продажба, им изрекувале минимални затворски казни. Зошто?

Пишува: Кокан СТОЈЧЕВ

Реформата на правосудниот систем е комплексен процес, кој не само што опфаќа активности и мерки насочени кон нормативното уредување на општествените појави, туку и преземање на чекори или анализи за следење на примената на законите и нивната функција за заштита на вредностите", истакна министерот за правда Михајло Маневски во воведното излагање во врска со подготвената анализа за правните аспекти и практичните искуства од казненото гонење на сторителите на кривични дела за недозволена трговија со дрога.

МИНИСТЕРОТ МИХАЈЛО МАНЕВСКИ НЕ ДОБИ ОДГОВОР НА КРУЦИЈАЛНИТЕ ПРАШАЊА

АЛАРМ - "БЕЛ СЕ "ШМРКА Н

Според оваа анализа на Министерството за правда, правосилните одлуки на основните судови во Република Македонија укажуваат на фактот дека сторителите на ова казниво дело, недозволена трговија со дрога, производство и продажба, добиваат минимални затворски казни, а истовремено се зголемува бројот на уживатели и на лица, кои се занимаваат со оваа дејност. Затоа поаѓајќи од многуте штетни и опасни пороци, како и од последиците од незаконитата трговија со дрога и со психотропни супстанции од аспект на заштитата на човекот и граѓанинот, со посебен акцент на заштитата на младите, малолетниците и децата погодени од таквите пороци, била изготвена оваа анализа, која носи поразителни резултати за состојбите во македонското општество.

"Во секојдневието сè повеќе слушаме информации дека се зголемува бројот на млади луѓе, кои се зависници од дрога, уживатели или жртви на трговици со дроги, односно на големи или на мали дилери. Поради оваа констатација се наметнува прашањето за потребата за проценка и примена на легислативната рамка, која ја уредува оваа сфера на правото и подготвеноста на институциите да се справат со оваа чума на современиот свет", оценува министерот Маневски.

ПОТРЕБНИ СЕ ПРОМЕНИ

"Против незаконитиот промет на опојни дроги и психотропни супстанции и прекурсори, во Конвенцијата на ООН се уредуваат целите, дефинициите, опфатот, јурисдикцијата, заплената, екстрадицијата, заемната правна помош, како и други обврски за државите потписнички на овој меѓународен документ. Кај нас од посебно значење е Законот за контрола на опојни дроги и психотропни супстанции и Националната стратегија за дроги на Република Македонија за периодот од 2006 до 2012 година кои, исто така, уредуваат прашања поврзани со незаконитиот промет на опојни дроги и психотропни супстанции, како и социјалната и здравствената заштита и многу други прописи од образован и од превентивен карактер", укажува министерот.

Во Кривичниот законик се предвидени две кривични дела и тоа:

Неовластено производство и пуштање во промет на наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори. Во својот основен облик делото се состои од неовластено производство, преработка, продажба и нудење за продажба,

но и купување, држење и пренесување или посредување во продажбата или во купувањето на дрогата, односно на друг начин неовластено пуштање во промет на наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори. За делото од член 215 став 1 од КЗ, е предвидена казна од една до десет години затвор.

Со член 216 се пропишани санкции за тој што наведува друг на уживање наркотични дроги и психотропни супстанции или му дава наркотични дроги да ги ужива или друго лице кое става на располагање простории заради уживање на наркотични дроги и психотропни супстанции. На тој начин овозможува да се уживаат наркотични дроги и психотропни супстанции. За ова дело е предвидена казна од 1 до 5 години затвор. Доколку делото е сторено кон малолетник, или кон повеќе, односно предизвикало тешки последици сторителот ќе

УСЛОВНИ КАЗНИ

"Што значи една бројка од повеќе од 600 сторители на ова кривично дело? Во Информацијата се содржани вкупно 602 предмета на ниво на основни судови:

Од прегледот произлегува дека против 137 лица или 22,7 отсто се изречени условни казни. Против 280 лица или 46,5 проценти е изречена казна затвор од 1 година. На 113 лица или 18,7 отсто им е одредена казна затвор до 2 години. На 62 лица или 10,6 отсто им била изречена казна затвор од 3 години. Од вкупниот број, во 2,4 проценти од случаите казната затвор изнесува до 4 години. Во ист толкав процент била изречена казна затвор до 5 години. Во 1,9 проценти има казна од 6 години итн." вели министерот.

Според овие показатели, може да се констатира дека 27,7 отсто од одлуките се со изречени ус-

417 лица. Дури во 69,2 проценти од вкупниот број случаи се среќаваат изречени условни осуди или казна затвор до една година. Значи дека во повеќе од две третини од случаите се одело под минимумот на законската казна затвор од една година", констатира Маневски, прашувајќи се зошто судовите биле "млаки".

"Од констатираните прикажани пресуди во информацијата може да се забележи дека во голем број од делата, на лицата на кои им се судело им биле ублажени казните, односно биле условно осудени, или се осудени на казна затвор од 3, 4, 6 месеци или до една година, иако обвинетите лица претходно биле осудувани за исти кривични дела. Голем број од нив биле повратници и биле казнувани за

кривични дела по член 215 или

член 216 од КЗ.

Од наведените примери може да се воочи дека условните осуди и благите казни биле изрекувани за трговија со тешки дроги, во 24 случаи за хероин, во 4 случаи за кокаин, а во 11 случаи за канабис сатива", оценува министерот.

Дали со вакви условни осуди или со казни затвор од 3, 4, 6, или до една година затвор, односно во повеќе од две третини од случаите може да се постигне целта на казнувањето и на спречувањето на извршување на овие кривични дела?

Министерот очекува одговор на ова прашања, бидејќи податоците укажуваат на лошата состојба со употребата на опојни дроги во Македонија, како поширока акција за превенирање и санирање на затекнатите состојби.

"Дали треба да се менува политиката или треба да се оди на измени во КЗ? Но, исто така, се поставува и прашањето - дали со вакви постапки на казнување може да се постигне превентивна и специјална превенција на казнувањето, бидејќи голем број од осудените лица се повеќекратни сторители на кривич-

ИОТ ПРАВ" А ГОЛЕМО"

се казни со казна затвор од 1 до 10 години.

"Податоците за сторените кривични дела од членовите 215 и 216 од КЗ се загрижувачки", потенцира министерот за правда Михајло Маневски, констатирајќи дека бројот на сторените кривични дела, како и бројот на сторители е во постојан пораст.

ловни осуди, додека речиси половина - 46,6 отсто од донесените одлуки се со изречена казна затвор до 1 година.

"Тоа значи дека кон обвинетите лица за овој вид кривични дела, голем број се условно осудени, додека кон половината од нив е изречена казна затвор од 3 месеци, 4 месеци, па до 1 година или вкупно

**ПОТРЕБНА Е СЕОПФАТНА КООРДИНАЦИЈА
СО СИТЕ ИНСТИТУЦИИ НА ДРЖАВАТА**

ни дела и се повратници. Прашањето е принципиелно. Какви ефекти можат да се очекуваат во иднина? Но, доколку се продолжи со истата практика нè очекуваат уште поголеми проблеми", потенцира Маневски.

ЗНАЧАЕН ПОРАСТ

Дрогата го разорува организмот, го загрозува животот и здравјето, а преку нејзината употреба се пренесуваат разни тешки заразни болести, хепатит Ц, Б, сида и други заболувања.

"Ваквиот криминал сè повеќе зема замав и претставува организиран криминал со меѓународни димензии. Но, и покрај законската легислатива и превентивните казни мерки кои се преземаат и програмите за ресоцијализација, сепак од година в година се бележи значаен пораст на злоупотребата на дрога. Сè повеќе жртви стануваат малолетници, а долната граница на опфатот се спушта и брзо се менува. Затоа - алармира министерот - мора да се преземат одредени промени. Согледувајќи ја практичната состојба со незаконитиот промет со опојни дроги и психотропни супстанции и последиците од истиот се наложува потребата за измени во легислативата со која се уредуваат овие прашања во практиката и изнаоѓање на други методи и средства, преку кои ќе се постигне ефективна борба".

"Што значи една бројка од повеќе од 600 сторители на ова кривично дело? Во Информацијата се содржани вкупно 602 предмета на ниво на основни судови:

Од прегледот произлегува дека против 137 лица или 22,7 отсто се изречени условни казни. Против 280 лица или 46,5 проценти е изречена казна затвор од 1 година. На 113 лица или 18,7 отсто им е одредена казна затвор до 2 години. На 62 лица или 10,6 отсто им била изречена казна затвор од 3 години. Од вкупниот број, во 2,4 проценти од случаите казната затвор изнесува до 4 години. Во ист толкав процент била изречена казна затвор до 5 години. Во 1,9 проценти има казна од 6 години итн.", вели министерот.

Во глобала, мерките треба да опфатат активности на законодавен, организационен, едукативен, превентивен, казен, социјално-здравствен, образовно-воспитен план, како и други активности за подобрување на материјалната основа и за соработка меѓу институциите на системот за поуспешна борба против трговијата со дрога, третманот и лекувањето на нарко зависниците и нивната интеграција во општеството.

Исто така, треба да се преиспита потребата од измени во КЗ, од аспект на прешироко утврдениот распон на казната за кривично дело од член 215 од една до десет години затвор.

"Како што може да се забележи - потенцира Маневски - од изнесените податоци, практиката се движи кон минимумот и под минимумот за запретената

ТРЕБА ДА СЕ ПРЕЗЕМАТ КОНКРЕТНИ МЕРКИ

казна, со тенденција за ублажување на казната, поради што голем дел од пресудите се условни осуди, или се изречени казни затвор од 3 или 4 месеци, односно неколку месеци".

Во тој контекст треба да се зајакне социјалниот третман и работата на центрите за лекување на зависниците од дрога. Во некои единици на локална са-

ната установа треба да им се понуди помош. Притоа мора да се создаде законска обврска, со конкретни мерки и работа за нивна социјална интеграција по издржаната казна", укажува министерот, кој се повикува на податоците од фрапантната анализа.

За таа цел треба да се преземаат конкретни програмирани и обврзни мерки и дејства за подигнување на јавната свест кај граѓаните, особено на младите и на децата во воспитно-образовниот процес. Во согласност со ова многу е важна соработката и поддршката на невладините организации, како и значењето на медиумите, кои континуирано мораат да дејствуваат и да укажуваат на опасностите од недозволената трговија со дрога и опасностите по животот и по здравјето на луѓето.

"Да се реализираат и да се продлабочат конкретните мерки за соработка меѓу надлежните институции од системот на превенција за успешно откривање и гонење на сторителите на нелегалната трговија со дрога и тоа особено меѓу Јавното обвинителство и МВР, царината, судовите, центрите за социјална работа, казнените институции и другите надлежни институции за спроведување на превентивната функција и ефикасната казнена постапка", смета министерот за правда.

Со оглед на опасните и штетните последици, особено за младата популација, заштитата на општеството од недозволената трговија со дрога, несомнено бара создавање на потребна материјална основа за ефикасно функционирање на институциите на системот, кои се важни за остварувањето на превентивната функција, лекувањето и реализацијата на Националната стратегија на Владата на РМ и програмите на Министерството за здравство и другите надлежни органи.